

ALGEMENE VERGADERING 2010

Toespraak door de heer Jos ANSOMS

Voorzitter van Intermixt

Mijnheer de Burgemeester,

Waarde collega's

Dames en heren,

Hartelijk welkom op de jaarlijkse Algemene Vergadering van Intermixt.

In de eerste plaats danken wij de Burgemeester, de heer Alfred Gadenne, evenals het College van Moeskroen, één van de grootste steden van de provincie Henegouwen, voor de gastvrijheid die ons te beurt valt in dit mooi cultureel centrum.

Eveneens een woord van dank aan de voorzitter van de intercommunale Simogel, de heer Marc Sieux, bestuurder van Orès en gemeenteraadslid van Moeskroen. Het zijn de collega's van Moeskroen die ons vandaag uitgenodigd hebben.

Moeskroen is bij ons bekend als een textielstad die de brug vormt tussen de Noordfranse textielindustrie van Rijsel en Roubaix en de West-Vlaamse textielsector. Deze scharnierpositie heeft Moeskroen toegelaten om sterke banden met het Kortrijkse en de Rijselse metropool te smeden. Dit heeft ervoor gezorgd dat Moeskroen thans veel meer is dan een textielstad in Noord-Henegouwen. De Bourgondische roots die de Moeskroener met Frans-Vlaanderen en West-Vlaanderen deelt, vertalen zich in hun legendarische gastvrijheid en de warme ontvangst die ons vandaag te beurt valt.

Dames en heren,

In België volgen de verkiezingen elkaar snel op. Terwijl er in 2009 regionale verkiezingen waren, vonden een tweetal weken geleden federale verkiezingen plaats.

Deze verkiezingen zullen wellicht als gevolg hebben dat er verdere stappen in de staats hervorming zullen gezet worden, met mogelijks een aantal ingrijpende structuurwijzigingen voor de distributiesector tot gevolg.

In dit kader circuleren reeds lang voorstellen die gericht zijn op de regionalisering van de distributienettarieven.

Tot op heden is de federale regulator CREG bevoegd voor de goedkeuring van de tarieven. De gewesten zijn daarentegen bevoegd voor alle andere aspecten van het distributienetbeheer.

- Hierbij gaat het onder meer over de uitbreiding van de aardgasnetten. Zowel in Vlaanderen als in Wallonië willen de gewesten dat de dekingsgraad van het aardgasnet wordt verhoogd. Deze verplichting is niet kostenneutraal, omdat er op deze netuitbreidingen soms onvoldoende nieuwe gasaansluitingen komen.
 - De strenge kwaliteitsnormen die de DNB's moeten halen inzake dienstverlening vergt een groeiende inzet aan middelen. Het behoud van de huidige bedrijfszekerheid van de netten en het halen van de strengere normen inzake aansluitingstermijnen kan immers niet zonder bijkomend personeel en infrastructuurinvesteringen.
 - De toename van de energiearmoede door de economische crisis houdt in dat steeds meer gezinnen voor hun energie op onze DNB's moeten terugvallen. De DNB's vervullen hun rol als sociale leverancier uiteraard zo efficiënt en optimaal mogelijk. Dit belet niet dat de kost van deze sociale openbare dienstverplichting de jongste jaren quasi verdubbeld is.
 - Van de DNB's wordt ook verwacht dat zij bijdragen tot het behalen van de klimaatdoelstellingen vooropgesteld door de Europese en de Belgische en regionale overheden. Hiertoe geven onze DNB's inhoud aan hun voortrekkersrol inzake rationeel energiegebruik. Tevens bouwen zij mee aan een intelligent netwerk, opdat de mogelijkheden van de hernieuwbare energie optimaal zouden benut worden.
- In Vlaanderen hebben de DNB's bovendien de plicht om de zonnecellencertificaten op te kopen.
- De kosten van deze ecologische dienstverplichtingen lopen in Vlaanderen hoog op en hun tarifaire impact wordt steeds sterker gevoeld.

De verdeling van bevoegdheden over meerdere bestuursniveaus - waarbij de federale overheid het tariefbeleid bepaalt terwijl de gewesten de verplichtingen vastleggen waaraan de distributienetbeheerders moeten voldoen - is reeds herhaaldelijk een bron van conflict geweest.

Tal van kosten die de DNB's maken zijn zoals gezegd een rechtstreeks gevolg van kwaliteitsnormen en openbare dienstverplichtingen die door de gewesten worden opgelegd. Dat houdt voor de CREG in dat deze kosten als een vast gegeven dienen beschouwd te worden. Dit laatste wordt door de CREG soms als een rem op zijn controlebevoegdheid beschouwd en is een bron van frustratie.

Het voormelde illustreert de nood aan homogene bevoegdheidspakketten. Een eenduidig tariefbeleid lijkt immers moeilijk verzoenbaar met een DNB-beleid dat vooral bepaald wordt door een ander bestuursniveau.

Intermixt is ervan overtuigd dat de regionalisering van de distributienettarieven zal bijdragen tot een meer coherente, stabiele en billijke tarifiering.

De regionale regulatoren zullen aldus over de volheid van de regulatiebevoegdheid beschikken. Zij zullen bijgevolg een meer coherent beleid kunnen uitstippelen. Zij zullen de juiste keuzes kunnen maken tussen enerzijds de kosten vereist voor het realiseren van de opgelegde openbare dienstverplichtingen en anderzijds de DNB-tarieven die internationaal gezien correct zijn.

Uit het voormelde kan echter niet besloten worden dat de rol van Intermixt als regionaal en federaal platform uitgespeeld is.

Door de internationalisering van de energiemarkt is immers het tegendeel waar. Het is een feit dat er geen autonome Vlaamse, Brusselse of Waalse energiemarkten bestaan. Er wordt hard gewerkt aan de vorming van een Centraal West-Europese elektriciteits- en gasmarkt, waartoe de voormelde deelmarkten met hun specifieke openbare dienstverplichtingen behoren. De Belgische en regionale regulatoren stimuleren deze evolutie en houden rekening met dit kader en opereren daarom in nauw overleg met hun buitenlandse collega's.

De beleidsverantwoordelijken van de DNB's in Vlaanderen, Wallonië en Brussel zullen bijgevolg moeten blijven samenwerken om in gezamenlijke slagorde hun regulatoren tegemoet te treden.

De Europese integratie van de energiemarkten zal door de marktkoppeling bijdragen tot het bevorderen van de concurrentie en het beter garanderen van de bevoorradingszekerheid. Deze internationalisering zet de transportnetbeheerders er ook toe aan om samen te werken en fusies aan te gaan.

De vraag die hierbij rijst is of de overheid voor het verwezenlijken van haar energiebeleid niet moet verhinderen dat deze netondernemingen de speelbal worden van louter mercantiele overwegingen. Ervaringen in buitenland en binnenland leren dat men door het aansturen van de investeringspolitiek van de transportnetbeheerders de marktkoppeling kan afremmen en bijgevolg de komst van buitenlandse leveranciers kan belemmeren.

De centrale rol van de netbeheerders op het vlak van de gegevensuitwisseling en van het energievervoer, houdt het risico in dat er tussen de betrokken marktactoren ook geen reële gelijke marktcondities komen. De marktactoren zijn zich daarvan terdege bewust. Een illustratie hiervan kan u vinden in de vaststelling dat de energiegroepen Eon en Vattenfall er angstvallig op toegezien hebben dat hun filialen Transpower en 50 Hertz niet in handen zijn gekomen van groepen die banden hebben met de concurrentie.

Vandaar dat in verschillende van onze buurlanden (Nederland, Frankrijk, ...) de centrale en lokale overheden van oordeel zijn dat zij de transportnetsector niet aan de private sector mogen overlaten. In België wordt deze visie gedeeld. Intermixt en de gemeenten wensen hierbij uitvoering te geven aan deze doelstelling. Hiertoe wensen zij actief bij te dragen tot de verankering van de transportnetsector en dit zowel voor het bevorderen van de marktwerking als het handhaven van de continue elektriciteits- en gasbevoorrading van het land.

Zo controleren de gemeenten van de gemengde sector vooreerst de gemengde distributienetbeheerders via meerderheidsparticipaties, waarbij zij 70% en meer van de DNB-aandelen aanhouden. Bovendien wordt het beleid van de gemengde DNB's, naargelang de regio waartoe ze behoren, uitgevoerd door de door hen opgerichte werkmaatschappijen Eandis, Orès en BNO.

Via Publi-T en Publigas zijn de Belgische gemeenten sedert 2010 ook de referentieaandeelhouders van de transmissienetbeheerder voor elektriciteit Elia en de gastransportnetbeheerder Fluxys.

De ontvlechtingvereisten, gesteld door Europa, bereikten in het 3de Europees Energiepakket hun eindpunt en verplichten de elektriciteitsproducenten, zoals Suez, hun participaties in transportnetbeheerders verder af te bouwen.

De beslissing van Suez begin 2010 om zich volledig terug te trekken uit zowel Fluxys als Elia, confronteerde Publigas en Publi-T met de vraag om te evolueren van een minderheidsaandeelhouder met bijzondere rechten naar een meerderheidsaandeelhouder.

Vooraleer dieper op deze evolutie in te gaan, past het om eerst een en ander in een historisch perspectief te plaatsen. De eerste stap in de verankering van de Belgische elektriciteits- en aardgasbevoorrading werd door de Belgische steden en gemeenten eind vorige eeuw gezet.

In het kader van de door de federale overheid gewenste privatisering van Distrigas in 1994 werden de gemeenten immers uitgenodigd om een belang in Distrigas te nemen. Voor de verwerving van een blokkeringsbelang van 25% in Distrigas werd door de gemeentelijke sector Publigas opgericht.

Naar aanleiding van de beursgang van het in Elia verzelfstandigde elektriciteitstransportbedrijf in de jaren 2000/2001 werd weerom aan de gemeenten gevraagd om Elia op analoge wijze te verankeren als het ondertussen van Distrigas afgesplitste gastransportbedrijf Fluxys. Hiertoe richtte de gemeentelijke sector in 2001 Publi-T op dat net als Electrabel een 30%-belang in Elia nam, terwijl 40% van de Elia-aandelen op de beurs werden gebracht.

Door de verkoop van Electrabel van zijn 57,5%-belang in Fluxys in twee opeenvolgende golven, houdt Publigas thans 89,87% van de Fluxys-aandelen aan. In Publi-T vond een gelijkaardige evolutie plaats. Aldus werd het Publi-T-belang in Elia van 30% op iets meer dan 45% gebracht.

Louter vanuit financieel oogpunt kan gesteld worden dat de prijs die voor de uitbouw van deze participaties in Fluxys en Elia betaald werd, meer dan verantwoord is. Deze participaties zullen zorgen voor een bron van inkomsten, vermits zowel de Fluxys als Elia-aandelen als een soort geïndexeerde obligaties kunnen beschouwd worden.

Gegeven dat gemeenten openbare besturen zijn, is de verwachte financiële return alleen geen voldoende reden om met gemeenschapsgelden in Fluxys en Elia te participeren. De voornaamste drijfveer die een voldoende reden is om in Fluxys en Elia respectievelijk 1,5 miljard euro en meer dan

700 miljoen euro engagement te nemen, wordt gevonden in de overweging dat de gemeenten samen met de federale en gewestelijke overheid ervoor moeten zorgen dat de Belgische netinfrastructuur in Belgische overheidshanden blijft.

Het leidmotief hierbij is dat deze netinfrastructuur een onmisbare schakel is voor het verzekeren van de energiebevoorrading van het land. Vermits zowel de elektriciteitsproductie als de aardgasbevoorrading in buitenlandse handen zijn, is de controle van gemeenten over de netinfrastructuur een van onze laatste hefboomen voor het vrijwaren van de Belgische energiebelangen.

De unieke plaats die de gemeenten in het energielandschap innemen is niet het gevolg van toevallige omstandigheden. De gemeenten lagen immers door de aanleg van openbare verlichtingsnetten aan de basis van de elektrificatie van België. Het waren ook de steden die de promotoren waren van de uitbouw van stadsgasnetten, die later naar aardgasnetten evolueerden. Deze prominente rol van de gemeenten houdt ook verband met het gebruik van het gemeentelijk openbaar domein voor de aanleg van deze energienetten. Tevens zijn het de gemeenten die hun fiat verlenen voor de inplanting en het bepalen van de tracés van nieuwe gasvervoer- en transmissienetten.

De gemeentelijke sector oriënteert aldus reeds meer dan een eeuw het beleid van de openbare energiedistributie. Gelet op deze lange bestuurservaring zijn de gemeenten goed geplaatst en kunnen zij als nevenschikte (en niet als ondergeschikte) openbare besturen de Belgische energiebelangen minstens even goed behartigen als de federale en regionale overheden.

Het engagement dat de gemeenten in de beheerders van het Belgisch transmissienet voor elektriciteit en het transport voor gas genomen hebben, zal ook in de toekomst permanent moeten bijgesteld worden.

Een actuele vraag in dit verband betreft de grootte van de verankeringsparticipatie die men in Fluxys moet hebben. Dient het een meerderheidsbelang van 50% of meer te zijn? Hierbij lijkt er geen betwisting te bestaan over de conclusie dat Publigas geen 90%-belang in Fluxys moet hebben om Fluxys aan te sturen. Over hoe groot die controleparticipatie dan wel moet zijn is er minder eensgezindheid.

Sommigen pleiten voor een 60%-belang als buffer voor mogelijke kapitaalverhogingen van Fluxys die door Publigas slechts ten dele zouden kunnen gevolgd worden. Anderen zijn van oordeel dat een 50%-participatie ruim volstaat, mits men ervoor zorgt dat de liquiditeit van het beursgenoteerd aandeel verhoogd wordt door meer aandelen naar de beurs te brengen.

Als men het erover eens is dat Publigas zijn huidig Fluxys-belang met een derde moet verminderen, rijst vervolgens de vraag hoe men dit aandelenpakket dient te herplaatsen.

- Wenst men hierbij resoluut te opteren voor de verkoop ervan aan een buitenlandse partner, waarmee een bedrijfsstrategie rond Fluxys kan opgebouwd worden ?
- Of gaat men eerder voor de verkoop ervan aan een buitenlandse financiële partner met de eraan gekoppelde vraag of een beursnotering van het Fluxys-aandeel op termijn zinvol blijft ?
- Of opteert men ervoor een operatie op te zetten waarbij de beursgenoteerde aandelen van Fluxys minstens 25 % van het Fluxys-kapitaal moeten vertegenwoordigen? Dat laatste zou als voordeel bieden dat de liquiditeit van de gemeentelijke participatie in Fluxys beter zou gegarandeerd worden. Bovendien zou het aan de Belgische belegger de mogelijkheid bieden om in een stabiel aandeel met een beursconform rendement te beleggen. Het gegeven dat men aan deze belegger geen marktconforme vergoeding kan ontzeggen, kan er mede voor zorgen dat de gemeenten hun geïnvesteerde middelen steeds adequaat vergoed zien.

Het beantwoorden van de vraag of de Fluxys-aandelen deels bij een buitenlandse strategische partner moeten ondergebracht worden, hangt uiteraard ook af van de ontwikkelingsstrategie die voor Fluxys wordt uitgestippeld.

Voor Fluxys maar ook voor Elia geldt dat men de toekomstige ontwikkeling van Fluxys en Elia niet mag fnuiken door ze buiten de consolidatiebeweging te houden die in de Europese nettransportsector plaatsvindt. Wanneer men Fluxys en Elia niet toelaat om de Belgische dimensie te ontgroeien, moet men er zich rekenschap van geven dat men hun toekomstige ontwikkeling hypothekeert, waardoor zij in steeds mindere mate hun eigen beleid zullen kunnen invullen.

De verwerving van de Duitse netbeheerder 50 Hertz Transmission door Elia, waardoor Elia de vierde grootste Europese transportnetbeheerder wordt, dient in dit kader gesitueerd worden.

De vraag hierbij is hoever men daarin met gemeenschapsgelden moet volgen en wij beseffen zeer goed dat, hoe internationaler de transportnetactiviteit wordt, hoe minder de deelname eraan voor de gemeenten een toegevoegde beleidswaarde is.

Dames en heren,

Tot hier een greep uit de beleidsoriëntaties waaraan wij gemeentelijke bestuurders van de gemengde sector de eerstvolgende maanden richting moeten geven.

Hierbij hebben wij maar even stil gestaan bij de te verwachten impact van de aangekondigde staatshervorming op het energielandschap en waarop wij allen verenigd in Intermixt een passend antwoord zullen moeten formuleren.

Met het belang van onze bevolking en gemeenten voor ogen, doe ik een warme oproep om zoals in het verleden binnen Intermixt een front te vormen zodat onze netbedrijven aan marktconforme voorwaarden hun openbare nutsopdracht kunnen blijven volbrengen.

Dames en heren, ik dank u voor uw aandacht.